

UNA EDICIÓ GIRONINA DE 1637 DEL “LLIBRE DELS BONS AMONESTAMENTS” D’ANSELM TURMEDA¹

PEP VILA

Amb motiu de l’edició crítica que Xavier Renedo i qui signa aquestes ratlles preparem d’una mal coneguda versió manuscrita del segle XV, del *Llibre dels bons amonestaments* (1398) d’Anselm Turmeda, copiada a Fornells de la Selva, que pertany a una col·lecció particular, m’he adonat de la importància d’una edició gironina del segle XVII, en el joc de la transmissió i difusió molt considerable d’aquest tractat didàctic i de moral, que va ser llibre de lectura obligatòria a les escoles catalanes fins mitjan segle XIX. L’home de la primera Renaixença i erudit Manuel Milà i Fontanals encara havia vist usar aquesta obra versificada per ensenyar a llegir. Aquests *franselms*,² com així

¹ Pere M. Bordoy Torrens, *Obres de Fra Anselm Turmeda*, “La Il·lustració Llevantina”, núm. 27, 1-12-1901, pàgs. 324 i ss. Maria Conca-Josep Guia, *Els primers reculls de proverbis catalans*, Ajuntament de Bellpuig-Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 1996. Mikel de Epalza, *Anselm Turmeda*. Biografies de Mallorquins. Ajuntament de Palma, 1983. Pere Marcet i Salom i Joan Solà, *Història de la lingüística catalana 1775-1900*, Universitat de Girona- Eumo, 1998. Joaquim Juan-Mompó i Rovira, *Lectura del “Llibre de bons amonestaments” d’Anselm Turmeda*, “Randa”, 37, Miscel·lània Josep Maria Llompart, III, pàgs. 5-15. Marçal Olivar, *Bernat Metge. Anselm Turmeda. Obres menors*. Barcelona, “Els Nostres Clàssics”, 1927. Jordi Verrié i Faget, *Continuïtat pedagògica catalana durant els segles XVIII i XIX*, Barcelona, Grup Promotor d’Ensenyament i Difusió del Català, 1981.

² “Tres rames de flantemps (sic) en octau”, en l’inventari dels béns que foren de Josep Bro, realitzat el 20 de maig i el 23 de juny de 1794. Aquesta relació va ser publicada per Enric Mirambell: *Història de la impremta a la ciutat de Girona*, Ajuntament de Girona-IEG, 1988, pàg. 117. D’aquesta edició de Bro, no n’hem sabut veure cap exemplar.

En una tarifa de preus de 1655 que vam editar en el llibre col·lectiu: *Gremis i Oficis a Girona* (Ajuntament, 1984, pàg. 303) apareixen consignats diversos llibres de consum, venuts pels llibreters, que tenien marcat un preu fix. Entre aquests hi havia: “unes bacerolas, uns salms, un flantem (9 sous), un Pelegrí, uns Vesprals, una Magalona, un Comte Partinobles”, etc.

s'anomenaven, els trobem en molts inventaris d'imprentes. El llibret conté també les famoses cobles del jorn del judici, l'oració de Sant Roch i de Sant Sebastià.

Diversos investigadors com ara Jordi Verrié, Pere Marcet Salom i Joan Solà, desconexors d'aquest fullet gironí, n'han inventariat, entre 1635 i 1821, una quarantena d'edicions, que no són totes les conservades de les estampades a moltes ciutats de Catalunya, i a València, amb versions castellanes des del segle XVI. A la Biblioteca de Catalunya n'hi ha més d'una, sense nom d'editor ni data, que fa difícil la seva catalogació. Amb motiu de la celebració d'aquest *I Congrés d'Història de Girona* em plau donar a conèixer aquesta impressió, que amplia el ventall d'obres editades a la nostra ciutat.

Del *Llibre dels bons amonestaments* encara no n'hi ha cap edició crítica fiable. Quan Marçal Olivari va publicar aquesta obra³ no va tenir en compte tots els testimonis coneguts. Només va utilitzar les fotocòpies del manuscrit de Carpentràs existents a la Biblioteca de Catalunya. D'aquí la importància d'establir una futura edició amb totes les garanties, col·locant tots els manuscrits i les edicions possibles. Marià Aguiló en va fer una edició en el seu *Cançonet d'obretes* amb aquestes paraules: "La present la trayem de manuscrits anteriors a l'empremta, a fi de que comparanse ab los exemplars moderns, pugan notarse les esmenes, variants y errades...".

Els catàlegs bibliogràfics consultats donen les impressions següents, anteriors a la gironina de 1637:

- *Libre compost per frare Encelm Turmeda ab la oració del angel custodi*. Fonch estampat lo present tractat en la insigne ciutat de Barçelona per Duran Salvanyach, 1527, 8^a, gòtic, 16 fols. Comença: "En nom de Déu omnipotent". [Palau i Dulcet, 342317]. Vegeu J. Ruiz Calonja, *Història de la literatura catalana*, Teide, Barcelona, 1954, pàg. 221. Jordi Rubió i J. M. Madurell a *Documentos para la història de la imprenta y librería en Barcelona (1474-1553)* (Barcelona, 1955, pàgs. 272-274) donen a conèixer un document de 1498 en el qual apareixen consignats 36 Franselms d'una edició incunable, avui perduda. En un altre inventari de 1524, surten en la relació "sis mans de francelms" d'una altra impressió no controlada.

- *Libre de bons Amonestaments compost en Tunij per fra Encelm Turmeda...* Barcelona, 1575. Provenent de la Biblioteca Colombina de Sevilla, segons Marçal Olivari.

³ Bernat Metge. Anselm Turmeda. *Obres menors*. Text, introducció, notes i glossari per....., Barcelona, Els Nostres Clàssics, 1927, 8è, 178 pàgs.

- *Libre compost per Fra Anselm Turmeda*. València, 1594, en castellà. [Aguiló, 2259].

- *Llibre compost per Frare..., ab la oració de Sant Miquel. Y lo Jorn del judici, y la oració de Sant Roch, y de Sant Sebastià*. Ab llicència, estampat en Girona, en casa de Gaspar Garrich⁴, Llibreter. Any 1634. 16 fols.+ 1 gravat a pàgina entera i diversos en fusta.⁵ Sig. A2-A8 amb errors. 1 col. Enquadernació de pell, ben conservada, signada per Brugalla. Biblioteca del Palau de Peralada.

- *Llibre compost per Frare..., ab la oració de Sant Miquel. Y lo Jorn del judici, y la oració de Sant Roch, y de Sant Sebastià*. Any 1635. Estampat a Barcelona per Sebastià i Jaume Matevat. A costa de la companyia dels Llibreters (1635), 16 fols. [Palau i Dulcet, 342320].

D'aquesta obra conec altres tres edicions posteriors, estampades a Girona:

- *Llibre compost...ab l'oració de San Miquel, lo Jorn del Judici, y la Oració de Sant Roch, y de Sant Sebastià*, Gerona: en la Imprempta de Agustí Figaró en las Ballesterias, s/d, 32 pàgs.

- *Llibre compost...ab l'oració de San Miquel, lo Jorn del Judici, y la Oració de Sant Roch, y de Sant Sebastià*. En la Impremta de Fermí Nicolau, s/d., s/p. [12 fulls]

- *Llibre compost...ab l'oració de San Miquel, lo Jorn del Judici, la Oració del Angel Custodi, de Sant Roch, y de Sant Sebastià*, Gerona, en la estampa y llibreria de J. Grases, carrer dels Abeuradors, vulgo Llansana, 32 pàgs.

Les còpies manuscrites conegudes, deixant de banda la gironina, són les següents:

- Ms. 381 de la Biblioteca de Carpentràs, segle XV.
- *Cançoner* de l'Ateneu Barcelonès, segle XV.
- Ms. 68 de la Biblioteca Universitària de Barcelona, segle XV.
- Còdex 92 de la Biblioteca Ventimigliana de Catània, segle XV.

Aquest exemplar, fins ara únic, de l'edició gironina del *Llibre dels bons amonestaments* de Turmeda pertany al fons de fullets de la Biblioteca del Palau de Peralada. Agraeixo a Inés Padrosa, responsable de la biblioteca, les

⁴ Sobre la impremta de Gaspar Garrich, consulteu el treball d'Enric Mirambell, *Història de la impremta a la ciutat de Girona*, Ajuntament de Girona-IEG, 1988, pàgs. 31-36.

⁵ Marià Aguiló desconeix aquesta obra en el seu *Catálogo de obras en lengua catalana impresas desde 1474 hasta 1860*, facsímil Curial, Barcelona, Sueca, 1977.

seves atencions i facilitats per la consulta i la reproducció d'aquest fullet. Aquesta edició del *Llibre de bons amonestaments* conté 102 estrofes, amb una repertició de cinc per pàgina, menys la darrera, que en té dos. El text es disposa en estrofes de tres octosíl·labs, que rimen entre elles amb un tetrasíl·lab de rima solta, encara que l'obra presenta moltes irregularitats. Així per exemple la tercera estrofa presenta les rimes: “viu/David/ diu”, quan altres exemplars trasmeten la forma “Daviu”. El darrer vers d'aquesta mateixa estrofa és pentasíl·lab. Aquesta edició del segle XVII, tampoc no s'oblida de consignar que Anselm Turmeda era un convers: “llibre compost en Tunez, per lo Reverent Pare Frare Anselm Turmeda, en altre manera anomenat Abdala, de alguns bons ensenyaments”. L'anàlisi d'algunes estrofes d'aquesta edició de 1634, acarades amb d'altres impressions gironines posteriors, permeten veure els canvis soferts en alguns versos, les variants existents a les diverses edicions. També són notables les supressions o l'afegiment d'algunes estrofes, a les diverses impressions consultades:

“ D'àvol fembra no prengas amistança
car tost la pren, y tost la llança,
y may la llur privança
no omple la bolsa”(Girona, 1634).

“ D'àvol fembra no prengas amistansa,
car qui la pren, y tantost la llansa,
y may la llur privansa
omple la bosa”(Girona, Fermí Nicolau).

“ Si tens fretura, y gran dany,
si tens pèrdua, y no guany,
recort-te que bé y afany
tot se trasmuda” (Girona, 1634)

“ Si tu tens fortuna, y gran dany,
si tens pèrdua, y no guany,
recor-te que bé y afany
tot se trasmuda”. (Girona, J. Grases)

LLIBRE,
COMPOST
PER FRARE

Anselm Turmeda, ab la
Oracio de Sant
Miquel.

*Y lo jorn del judici, y la Oracio
de Sant Roch, y de Sant
Sebastia.*

AB LLICENCIA,

Estampat en Gerona, en casa
de Gaipat Garrich Libreter,
Any, 1634.

EN nom de Deu sia , y de la gloriosa , y humil Verge Maria. Llibre compost en Tunez , per lo Reuerent Pare Frare Anselm Turmeda , en altre manera anomenat Abdala , de algús bons en fenyaments , jat sia que ell mal los haja seguits. Empero pensant hauer algun merit de diuulgarlos a la gent : y perque nostre Senyor Deu lo deix ben finir , axi com lo seu cor ab gran esperança desija.

Amen.

E N

EN nom de Deu Omnipotens vull començar mon parlamet qui apèdre vol bon nodrimet aquest seguesca.

Primerament quant seràs batejat creuràs en la Diuinitat , es vn ester en Trinitat de les persones.

Y que Iesu Christ fill de Deu viu es Deu , y fill de Dauid , aço es ver , y axiu diu la santa Escripura.

Dels Articles , ò tu fill meu creuràs lo que la Esglesia creu , y sino basta lo seny teu , la fe y basta.

Tu llegidor que llegiràs lo meu llibre , si hi veuràs algun bon dit , aquell pendràs , y los altres dexaràs.

A 2

En nom de Deu tens començar
totes les coses que vols far,
còrré la gent, lo poch parlat
es tauica.

Lo cap, y seny de tu fill meu
sie en amar, y seruir à Deu,
la mort no hages en menyspreu
car no saps lora.

Fill meu vulles vfar llealtat,
y quant poràs enten en bondad,
ama la honra de ta ciutat,
y de ta terra.

Segons lo guany, fes lo despes,
y no consumes lo teu ares,
almoyner sies cortès
toç ab mesura.

Certa pau, y no guetra
car talla mes que fetta
qui la vsa ho es de ferro
oc mal no haja.

Fill

Fill meu sies obedienc
no fasses desplaer a la gent,
y pren per bon ensenyament
lo bon respondre.

Y may per melancolia,
no vulles dir vilania,
mal parlar no es cortesia
ni bona vfança.

Fill bon consell te vull donàr
que may te vulles auantar
de muller d'altri, ni gabar,
car es follia.

Dauol sembra no prengues amistança
car tost la pren, y tost la llança,
y may la llur priuança
no omple la bolta

De poca brasa certament
se fa gran foch, y molt ardent,
axi de vn mal parlament
ixen grans bregues.

A 3

Parla

Parla al pobre ab amor,
y no li fasses deshonor
car Iesu Christ nostre Senyor
per nos fonch pobre.

Qui be està nos mioga?
qui mal cerca prest lo troba,
qui d'exa via vella per noua
es modortia.

Si tu ets estaca çofritàs
si ets maça feritàs,
tot aço fill meu faràs
ab conciencia.

D'exa de nit llonga via,
pren de jorn albergaria,
ab mals homens no hages patia
ni conexensa.

Vsar no vulles ab traydor,
ni contractar, á ton senyor,
te llealtat á ton senyor,
mente viu fies.

De

De creurer ño fies llanger,
ni dormiràs quant has que fet,
ni retingues esperuet
que no port caça.

Temps de repos, temps de obrar,
quant hauràs temps nos dexes anar,
hom pereros may auençar
no crech que puga.

Ab lladres no vulles vsar,
ni res delis no vulles comprar,
mal ne pories conquistar
en alta forca.

A totes gens fies humil,
no tant quiet tinguen per vil,
no dexes consell de hom sutil
a les vegades.

Souint veuràs lo soffrent
per la humilitat venent,
y lo altiu ne va perdent
qui massas presa.

A 6

Si

Si segut viure voldràs
lo teu secret amagaràs,
si no treràs del quiu diras
catiu debates.

Si ets trames per missatge
licalment fes ton viatge,
no trames des lo teu coratge
per la moneda.

Si no ets bon rasonador
may fies llarch parlador,
y si de nit sens temor
guarda noy vages.

De aço que hauràs à far
primer te vulles aconsellar,
de dos camins vulles triar
la millor via.

De aço que Deu vel ordenar
no veïes tu per cert cercar,
mes vulles lo regociar
de aço que dona.

No

No vulles jutar falsament,
ni per dines fer trahment,
ni fies maca de vestiment,
que burell sie.

A la Esglesia vulles anar,
per à Deu, y los Sants pregar,
y si oyràs predicar
tantost asleute.

Allò que ohiràs dir faràs,
y lo que ells fan esquivaràs,
de aquells ho dich que han lo cap ras,
y la gran barba.

Si hàs fillas à maridar,
y hàs quels pugues donar,
donals marit, y sens tardar
vajan de fora.

No vulles ton argent gastar
per tas fillas maridar,
ni que per ellas exalçar
tu fosses pobre.

A s

Totes

Totes coses sens llur saho
 per guerra se desfa may lo.
 no bates ra muller ab raho
 car à Deu pefa.

Encata fill te vull pregar
 à tort no la vulles reptar,
 car auol la farias tornar
 de desesperada.

Fembra es aparellada
 de fer la cosa vedada,
 mes que mes quant es aytada
 que res no guarda.

Dauol fembra not deus fiaf,
 ni amor no li vulles amostar,
 si tal consell tu poràs far
 be feràs saui.

Fembra enganyà Salamo,
 Adam, Dauid, y Sampso,
 ò fill si Deu te perdò
 no fies della.

Fem:

Fembra es cap de peccat
 arma del diable maluat,
 y gitament del sant regnat
 aço diu Origenes Profeta.

Temps de vendre, temps de comptar,
 temps de fugir, temps de alcançar,
 saui es l'om qui sap trempar
 la sua yra.

Lom fa cosa quant es ytat,
 apres sen penit quant es tornat,
 quant lo seu seny es reposat
 li par mal fete.

Si tu es pobre y tindràs
 molts fills, à tots heretaràs
 dalgun bon art quels mostraràs
 per passar llur vida.

Castigals mentre son poch
 y allunyals de mals jochs,
 crexeran certs, y no badochs,
 ab poca despesa.

A 6

Si

Si l'arbre gran viciat voldràs
abans quel vincles lo trencaràs
del poch faràs lo que voldràs
vet bon exemple.

Qui be farà , be trobarà
qui mal farà , altre tal haurà,
cascun son feix aportarà
en laltre tègle.

De tot ton cor Deu amaràs,
y los seus manaments seruaràs,
à ton prohisme no faràs
algun damuatge.

Lo dols parlar crèix los amichs,
llengotejar fa enemichs
fes que los pobres, y les richs
amichs te sien.

Lo parlar no es sino vent
perço fill te be esment,
si vols contractar ab la gent
nols gits en popa.

Los

Los jochs honests tu vfaràs
de jochs de dauste guardaràs,
ja may bon manto aportaràs
mentral seguefcas.

Membret fill que tingues cura
de beure lo vi ab mesura
car lo sacret may no azura
hont lo vi regna.

Mes val pa axut ab amor,
que gallines ab remor,
à tos parents faras honor,
axiu diu lo Sauí.

Honta ton pare tant com pots
dali dels teus sin hauràs obs,
semblantment per cumplir tos vots
fes lo semblant à ta mare.

Si vols viure llongament
fies los molt obedient
no hisques de llar manament
mentre just sia.

A 7

Si

Si a mal hom te acostàs
 si mal fa tu compràs
 en vil arbre no trobaràs
 fruyt que bo sie.

Per tu no sie menyspreat
 contret, manxol, ni afollar,
 mes lloa à Deu quet ha guardat
 de semblant cosa.

Vulles tostemps dir veritat
 de aço quet serà demanat,
 ni en cas de necessitat:
 pots dir falsia.

Vulles aprendre vn bon castich
 no mogucs brega ab homie rich,
 si tu ets pobre y manich
 lo plet perdries.

Dines de tort fan veritat,
 y fan del jutge aduocat,
 lom faui fan tornar orat,
 pus daquells hage.

Dines

Dines fan be, dines fan mal,
 dines fan lome infernal,
 y fan lo sant celestial
 segons dells vfa.

Dines fan bregues y ramots
 vituperis, y honors,
 y cantar als Predicadors
 Beati quorum.

Dines alegran los infants
 hils frares Carmelitans,
 y fan cantar los Capellans
 a les grans festes.

Dines als fachs fan tornar gorts,
 y fan tornar lledesmes los borts,
 si dieu jas à homens forts
 tantost se gitan.

Dines tornen los malalts sans,
 Moros, lucus, y Christians,
 deixen Deu, y tots los Sants
 dines adoran.

A 8

Dines

Dines fan vuy al món lo joch,
y fan honor al molt bàdoch,
at qui diu no, li fan dir hoc,
vejau miracie.

Vulles donchs dines aplegar
sin pots auer nols dexes auar,
si molts ne hauràs poràs tocat
Doctor en Roma.

Si vols hauer be, y no dany,
te per aduocat Sant Iuan,
moltes coses per ell se fan
en aquest segle.

Tant com pots vulles esquiuar,
de mal just dines aplegar,
car tos hereus may atograt
no sen porien.

Si de mal hast vindrà tanvell
cert mal profit farà la pell,
guardat de anar a mongibell
tor, nu sens bragas.

Fill

Fill meu mantè castedat
pus dels teus vots cres lligat,
si tenir pots virginitat
millor seria.

De mal de altri no hages plalet,
car diu lo Sauí, y es ver,
moltes voltes lo vexel senfer
se romp, his trenca.

A cascu dia és lo dret seu
segons que diu lo fill de Deu,
car tai muiuta com fareu
vos serà leta.

De amich reconciliar,
y de vent que entra per fotar,
y del que va simple com lo gat,
de aquells te guarda.

Daço que ha comanat Deu
fes ne part al pobre feu,
à frare menor, y à Romeu
quant ten demanen.

A G

Si

Si no es just a quiu daràs
cert just es per quiu donaràs
gran merit ne conseguiràs,
y ell gran pena.

Si tu ers rich , y tens molts bens
no vulles fiar del bon temps,
te mesura , y estreny les dents
quant vols despendre.

No menges gallina , ni capó,
menja llegum , y bon peixo,
a las festes carn de molto
ton menjar sic.

Si tens fretura , y gran dany,
si tens perdua , y no guany,
recort te que be , y afany,
tot se trasmuda.

Après fortuna bon temps fa,
après de nauol, bell Sol fa,
quant hom te pensa que ploura
lo Sol traspunta.

Tenir

Tenir te vulles pes pagar
del que Deu te ha comanar,
nit tingues per desesperar,
si tens pobreza.

Guarda qui te menys que tu,
y no hauràs desplaer de ningu,
de aço que Deu dona a cascu,
pagat se tinga.

A quit fa mal perdoneràs,
y mal per mal may tornaràs,
qui mal parla de tu detras
par que por aja.

En tots fets no vulles cuytar
porie ten seguir molt pesar,
pren acort , y aconsellar
de tot te vulles.

Estàr en pau , es bell solàs,
del poch que has , content seràs,
si tot ho vols tot ho perdràs,
romandràs pobre.

Pa

Pa àlis sa mal ventell,
aço es exemple, y consell,
no deù hom res obrar per ell
fins lleuar sic.

No guatts aqui ferr cy faràs,
mes guarda be a qui desplauràs,
seuir te porie en son cas.
segons tas obras.

Per molt que faces gran peccat
not tingues per desesperat,
car nostre Senyor ha pietat
del hom qui pecca.

Qui lo seu peccat plorarà
Deu beneyt lo perdonarà
tantost, y no si tardarà
diu lo Profeta.

En tu no vulles amagar
vesten tantost à confessar,
la penitencia vulles far
quer serà dada.

No

No hages por quant te mortàs
car la Verge trobarà
deuant son fill la aguardaràs
agenollada.

Dauant lo Pare poderos
veuràs lo fill pregar per nos
mostrant lo afany, que hague per nos
y la llançada.

Y la Verge quiu allerà
les mames li amestrarà
y per nosaltres pregarà,
sant Bernat ho recompta.

Ab tot aço not deus fiar
de be en millor deus obrar,
car Deu es just, y voldrà far
la dreturança.

Fil meu tot aço que jot he dit
vules ho metre per escrit,
y guarda be que not oblit,
la mia doctrina.

S.

Si aço quet he dit fetuatàs
gran profit ne conseguràs,
dauant vn Rey parlar poràs
moltes vegades.

Aquest llibre jol he dictat,
perço que si ets interrogat
de algun fet lies informar
de la resposta.

Y nol he dictat en llati,
perque lo vell, y lo fadri,
y lestranger, y lo costi,
entendrel puguen.

Llegidor prech te humilment,
si hi veus algun defalliment,
que per tu be, y llealment
esmenat sie.

Y si vols saber mon nom
frare Anselm me diu tot homa
y Turmeda per sobre nom
tots me ajusten.

Aço

Aço sonch fet lo mes de Abril
temps de primavera gentil
noranta set, tres cents y mil
llauors cortian.

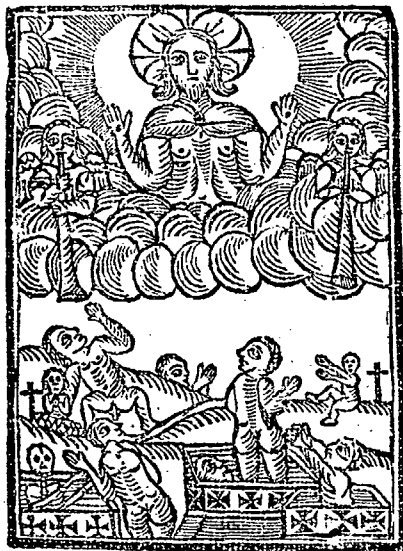
Prech à Deu Omnipotent
que nos ha criat de nient,
que lo nostre habitament
en paradís sia, Amen.

Commemoracio de Sant Miquel.

O Princep molt glorios Miquel,
Duch de les celestials companyes
receptor de les animes, y vencedor dels
mals esperits, apres Iesu Christ regidor
marauellos de la santa Esglesia de gran
excellencia y virtut. Deslliurans Senyor
a tu clamants, de tota aduersitat: y fesnos
aprofitar lo teu precios ofici, y molt dig-
na pregaria. Veri. Prega per nosaltres
molt benauenturat sant Miquel Princep
de la Esglesia de Iesu Christ. ꝛ. Perço q
siam fets dignes de les sues promissions.
Surgite

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Surgite mortui, venite
ad iudicium.

Los

Los versos de la Sybila.

*Al jonr del Iudici,
Parrà qui haurà fet servici.*

VN Rey vindrà perpetual
vestit de nostra carn mortal
del cel vindrà tot certament
per fer del fergle jutjament.

Ans quel Iudici no serà
vn gran senyal se mostrarà,
lo Sol perdra la resplandor,
la terra tremolarà de por.

Après se badarà molt fort
mostrantse de gran conort,
amostratseha ab crits y trons
les infernals confusions.

Del cel gran foch deuallarà
com à çofre molt pudirà,
la terra cremarà ab furor,
la gent haurà molt gran terror.

Après

Après serà vn fort senyal
de vn terratremol general
les pedres per mig se rompran,
y les montanyes se fendran.

Lleuors no haurà hom talent,
de or, ni riquesas, ni argent,
de res no aurà hom desig
fino tant solament de morir.

De morir seràn llurs talents
llauors esclafiràn les dents,
no haurà hom que no plorà,
tot lo mon serà en tristhor.

Los puigs, y plans seràn yguals,
aqui seràn los bons, y los mals,
Reys, Duchs, Comptes, y Barons;
qui de llurs fets retran rahons.

Aptes vindrà terriblement
lo fill de Deu omnipotent,
que los morts, y vius jutjarà,
qui be haurà fet allàs parrà.

Les

Los infants qui nats no seràn
dins en les mares cri daràn,
y diràn tot plorofament
ajudans Deu Omnipotent.

Mare de Deu pregau per nos
pus sou mare dels pecadors,
que bona sentència ajam,
y Paradis posschyam.

Vosaltres tots qui m escoltau
deuotament à Deu pregau
de cor ab gran deuocio
quens aporte à saluacio.

DEO GRATIAS.

Oracio

*Oracio del Angel Custodi, molt deuota,
y profusa.*

O Sant Angel meu, à tu me ha donat Deu quem defensalles, y à be me aportalles, é jo te injurie en gran manera, cometent moltes, è innumerables nequicies. Prech te que per molt que jo peque me volles perdonar: demanera, que per tu sie guardat, y defes ab aquella espasa victoriosa, que supernalment te es donada, conforme à mos euemichs, confortant les mies forces: demanera, que estant axi guarnit, per tu pugua esser saluo, y segur de tots perills. Amen. *Verf.* Molt precios Angel meu pregau per mi. *Ref.* Y defensam contra les malicies del enemich.

DEV Omnipotent Creador de totes les coses, que per la tua incabable bondat has volgut de purar a la custodia humana, aquella molt noble sustancia, y natura Angelical. Prech te molt que

quem facies gracia, que aquella, y io meuant Angel axi tinga en la reuerencia, que mereixa per aquella vencer, y esser defes de tots mos mals, y tentacions, per amor de vostre fill ietus, glorios Deu, y Redemptor nostre, Amen.

*De Sancta Rocha Confessore,
Antiphona.*

VE Roche sanctissime nobili natus sanguine Crucis signatis schemmate sinistro tuo laterè: Roche peregre profectus pestifere morbis tætus curasti mirifice tangendo saluifere. Vale Roche Angelicæ vocis citati famine obfinguisti deficit, à cundis pestem pelleri. *Verf.* Ora pro nobis Beate Roche. *Ref.* Vt à morbo epidemic liberemur.

ORATIO.

OMnipotens sempiternè Deus, qui Beatum Rochum famulum tuum peregrinantem infirmis de epidemia seruien-

setuientem eodem morbo laborantem
 Angelo enuntiantem, ab ipso epidemio
 morbo liberasti: præsta quesumus nos fa-
 mulos tuos eius intercessionem ab ipsa pes-
 te, & ab omni malo atque aduersitate li-
 berari. Per Dominum nostrum, Amen.

*De Sancto Sebastiano Martyre
 Antiphona.*

Quam mira refulsit gratia,
 Sebastianus Martyr inclytus
 qui militis portans insignia,
 & de fractum palma sollicitus
 confortauit corda termentia verbo sibi
 collato cælitus.

Verf. Ora pro nobis Beatæ Martyr Se-
 bastiane. *Ref.* Vt mereamur pestem epi-
 demis illesi pertransire.

ORATIO.

DEus qui beatum Sebastianum Mar-
 tyrum tuum in tua fide, y delectio-
 ne, tam ardentem solidasti, vt nullis car-
 nalibus

nalibus blandimentis, nullis tyrannorum
 nimis, nullisque carnificum gladijs sine
 sagittis à tua cultura potuit reuocari: da
 nobis miseris peccatoribus, dignis eius
 meritis, & intercessionibus, in tribulatio-
 ne auxilium, in persecutione solacium, &
 in omni tempore contra pestem epi-
 demie remedium, quatenus possimus con-
 tra omnes diabolicas incidias viriliter
 dimicare mundum, & ea que in mundo
 sunt despiciere, & nulla eius aduersa for-
 midare: vt ea que te inspirante desidera-
 mus valeat foelicitemus obtinere. Per
 Dominum nostrum Iesum Christum fi-
 lium tuum. Qui tecum viuuit, & regnat
 in vnitate Spiritus Sancti Deus.

Per omnia sæcula sæ-
 culorum. Amen.

Deuota

*Deuota oracio, que deu dir qualseuol Chris-
tia, o Christiana, cada jorn quant se lleua
del llit, y es de molta virtut, y
proprietat.*

Leuat es lo Senyor del Sepul-
chre, qui per nosaltres fonch
crucificat en la Creu. Tu
Deu lo Pare qui per nosalt-
res peccadors has volgut que lo teu fill
Iesu Christ, sofris mort, y palsio en lar-
bre de la vera Creu, perque tots fossem
deslliurats del poder del enemich
atorgans Senyor gracia de
remissio, Amen.

LAVS DEO.

1000